

Konference Elektronizace veřejných zakázek

Nebát se elektronického zadávání

V srpnu se konal pod záštitou Sdružení tajemníků městských a obecních úřadů ČR v pražském hotelu Barceló již 2. ročník odborné konference k elektronizaci veřejných zakázek. Zúčastnily se desítky zástupců měst, obcí i krajů a odborníci na problematiku elektronického zadávání. Zaznamenali jsme zkušenosti města Třebíče a doporučení pro zadávání centrálních nákupů.

Zuzana Pacinová

Cílem konference byla informace o aktuálním vývoji elektronizace veřejných zakázek, trendech v zadávání elektronickou cestou i výměna zkušeností mezi zadavateli. Zajímavá byla mimo jiné prezentace Evy Vízdalové z Ministerstva pro místní rozvoj o navrhované novele zákona o zadávání veřejných zakázek nebo prezentace Jana Šrytra ze společnosti Frank Bold k navrhovanému zákonu o registru smluv.

ZKUŠENOSTI Z TŘEBÍČE

Takzvaný zIndex Město Třebíč – dobrý zadavatel je ocenění, které Třebíč získala na základě nezávislého výzkumu na Fakultě sociálních věd UK. Od hodnotitelů totiž obdržela vysoký „zIndex“. Ten sice neumí přímo měřit korupci nebo plýtvání, ale jeho vysoká hodnota (*měří se od 0 do 100 a Třebíč byla na 1. místě v hodnocení s číslem indexu 76*) znamená, že je pro ně menší prostor. Měří se totiž, jestli zakázky odpovídají mezinárodně uznávaným pravidlům, jak je popisuje například OECD (*Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj*), Evropská unie nebo Transparency International. Přitom je sledováno jedenáct ukazatelů v různých fázích zakázky (*od jejího vypsání až po plnění dodavatelem*). **Pavel Pacal** (na fotografii vpravo) je místostarostou města Třebíče, které patří mezi nejtransparentnější v České republice. „Jedním z prvních úkolů, do kterých jsem se pustil, když jsem nastoupil do funkce, byla elektronizace agend, včetně elektronizace veřejných zakázek. S údivem sledujeme, jak se na velkých úřadech zadávají zakázky za stamiliony bez výběrových řízení, zatímco my bojujeme o každý desetitisíc,“ řekl v úvodu své prezentace na konferenci. Pavel Pacal také odpověděl na následující otázky Veřejné správy:

Jaké jsou zkušenosti města Třebíče se zadáváním veřejných zakázek v listinné podobě?

Prakticky až do srpna 2011 byly všechny veřejné zakázky administrovány v listinné podobě. Troufám si říci, že všechny probíhaly tak, jak podle zákona probíhat měly, a všechny pravidelné kontroly to i prokázaly. Nicméně je tu ještě otázka pohledu veřejnosti. A zde jsem cítil určitou nedůvěru v listinnou podobu. V někom může představa docházejících obálek s nabídkami od jednotlivých uchazečů vzbuzovat představu určité možnosti manipulace. Zvláště, objevuje-li se v tomto řetězci lidský faktor při přejímání, otevírání a dalších úkonech.

Co se změnilo s elektronizací zadávání veřejných zakázek?

S elektronizací tyto spekulacemi provázané pocity skončily. Lidský faktor nejde nikdy úplně vyloučit, ale omezit ano. To se podařilo. I elektronizaci, ostatně jako každou novou věc, provázely zpočátku obavy úředníků, že to bude příliš komplikované, a tudíž nefunkční. Byly také obavy ze strany místních malých

dodavatelů, že zakázky pro ně budou administrativně nedostupné. Veřejnost se zase obávala, že zadávání zakázek bude ještě více neprůhledné. Jsem moc rád, že se postupně podařilo všechny obavy rozptýlit. Návrat k listinné podobě už si nedokáže žádný úředník představit, zájem místních firem o zakázky se nezměnil a veřejnost vnímá náš systém jako průhledný a transparentní.

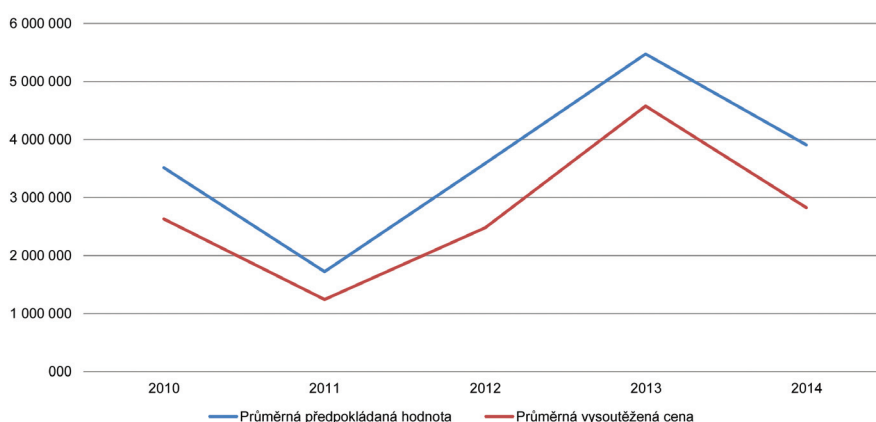
Můžete uvést výhody elektronického zadávání zakázek?

Nespornou výhodou elektronického zadávání je výrazné zjednodušení komunikace mezi zadavatelem a dodavatelem. Zadavatel umístí do systému zadávací dokumentaci či její úpravu a okamžitě jsou o tomto kroku automaticky informováni všichni zaregistrovaní dodavatelé. V případě, že má jeden z dodavatelů dotaz k zadávací dokumentaci, odpověď obdrží opět automaticky všichni. Neexistuje, že by jakákoliv uveřejněná informace zůstala někomu skryta a on byl v důsledku toho diskriminován při podání nabídky. Vše je maximálně transparentní.

Podávání nabídek probíhá výhradně elektronickou formou. Dodavatel jasně ví, kdy vyprší lhůta pro podání nabídky, a podle toho se zařídí. Vše může administrovat kdykoliv a odkudkoliv. V momentu vložení nabídky je v systému nesmazatelná časová stopa o jejím podání a nabídka může pak být otevřena až příslušnou hodnoticí komisí. Veškerá manipulace se všemi soubory je nesmazatelně zaznamenávána přímo na serveru, který je certifikován Ministerstvem vnitra. Další obrovskou výhodou je, že vše je na jednom místě. Elektronický nástroj současně plní funkci profilu zadavatele, odesílá formuláře do věstníku veřejných zakázek (VVZ) a evropské databáze veřejných zakázek (TED). Elektronické zadávání veřejných zakázek nám poskytuje dokonalý procesní servis a z toho plynoucí úsporu času.

Průměrná předpokládaná hodnota zakázky a průměrná vysoutěžená cena (Kč bez DPH) v letech 2010–2014

Jak se projevilo elektronické zadávání na průběhu realizace zakázek?

Počet nabídek v soutěžích neklesl, konečná cena je v průměru o 20 % nižší než předpokládaná hodnota (viz graf),

vše probíhá maximálně transparentně. Prostřednictvím elektronického nástroje město Třebíč již od roku 2011 zveřejňuje celý průběh veřejné zakázky včetně smlouvy s vybraným dodavatelem.

CENTRÁLNÍ NÁKUPY

Šárka Nováková dříve pracovala jako vedoucí oddělení centrálního nákupu na Ministerstvu vnitra a nyní se této problematice věnuje ve společnosti QCM, s. r. o. Ve své prezentaci se soustředila na jednotlivé zásady při zavádění centrálních nákupů a odpověděla také na otázky VS:

Jaké základní kroky je třeba dodržet při zadávání centrálních nákupů?

Pro správné fungování centralizovaného zadávání a centrálních nákupů je nezbytné udělat řadu kroků. Jedná se o provedení komoditní analýzy, vytvoření seznamu komodit pro centrální nákupy a vytvoření pravidel pro centrální nákupy včetně vzorových dokumentů. Je třeba také upravit vnitřní předpisy organizace tak, aby v nich byla zakotvena povinnost využívat schválený systém centrálních nákupů a centralizovaného zadávání. Pro případ, že je z objektivních důvodů nutno využít výjimku, je třeba žádosti o výjimku připravit. Důležité je také určit centrálního (příp. centrální) zadavatele a pověřujícího zadavatele pro schválené komodity a určit pravomoci a odpovědnosti všech subjektů účastnících se centralizovaného zadávání, včetně stanovení postupů pro centralizované zadávání a přípravu smluv o vzájemných vztazích centrálního zadavatele a veřejného zadavatele.

Jaká je role jednotlivých subjektů při centrálním zadávání?

Pro centralizované zadávání je nezbytná spolupráce tří sil, to znamená řídicího orgánu, centrálního zadavatele a pověřujícího (veřejného) zadavatele. Řídicí orgán zpracovává analýzu potřebných komodit a zařazuje (nebo vyřazuje) komodity do (ze) seznamu centrálně zabezpečovaných komodit, připravuje pravidla centrálního nákupu, včetně vzorů zadávacích podmínek, a vyhodnocuje fungování systému centrálních nákupů. Řídicí orgán také metodicky řídí centrální nákup, analyzuje a vyhodnocuje centrální nákupy a provádí průzkum trhu. Centrální zadavatel zpracovává specifikace komodit a vymezuje jejich konkrétní parametry pomocí číselníku NIPEZ, zasílá pověřujícím zadavatelům seznam komodit a podklady k uplatnění svých požadavků pro nákup ve stanoveném období a předkládá pověřujícím zadavatelům návrh zadávací dokumentace k připomínkám. Centrální zadavatel také uzavírá smlouvy mezi centrálním zadavatelem a veřejným zadavatelem a po vypořádání připomínek k zadávací dokumentaci realizuje zadávací řízení. Po uzavření smlouvy schvaluje nestandardní nákupy či nákupy od jiných než rámcových dodavatelů a prověřuje, zda poskytnuté plnění odpovídá požadavkům na kvalitu, cenu, termíny dodání i množství. Po-

věřující zadavatelé uplatňují své požadavky v rámci takzvaného předsběru, realizují minitendry či objednávky a uzavírají prováděcí (kupní) smlouvy. Pověřující zadavatelé také odůvodňují plánovaný nákup od jiného než rámcového dodavatele nebo nákup nestandardního majetku a evidují průběh nákupu v systému pro centralizované zadávání.

Kdy je dobré zvolit centrální zadávání a kdy je lepší využít jiný způsob zadávání veřejných zakázek?

Než začne zadavatel prosazovat centralizaci nákupů, je nutné přesně definovat, čeho konkrétně chce dosáhnout. Stanovit si cíl, kterým bude určité dosažení úspor nákladů na nákup, optimální uspokojení nákupních potřeb, odpovědnější a racionálnější vynakládání finančních prostředků a v neposlední řadě transparentnost zadávacího procesu. Na základě provedení detailní analýzy současného stavu organizace, procesů i IT podpory nákupů pak zadavatel získané informace poslouží pro rozhodnutí o centrálním zadávání vybraných komodit. U komodit, u kterých se nepodaří naplnit znaky pro centrální nákup, to znamená, že se bude jednat o komodity, u kterých je míra standardizovatelnosti příliš nízká (*komodity se specifickými znaky pro specifické účely*), pak je lepší zvolit způsob zadávání veřejných zakázek mimo centrální nákupy. ■